

מבט לאיראן

1 - 15 בדצמבר, 2019

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ איראן ממשיכה במאמציה לצמצם את השפעת המהומות הנמשכות בעיראק על האינטרסים האיראנים במדינה, ובכלל זה האינטרסים הכלכליים. כלי תקשורת ערביים דיווחו על ביקור נוסף של מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, בבגדאד בעקבות התפטרות ראש ממשלת עיראק, עאדל עבד אלמהדי. לנוכח המחאה הנמשכת בעיראק, ממשיכים בכירים איראנים להאשים את המערב, ובמיוחד את ארה"ב וישראל, בליבוי המהומות המוצגות על-ידי טהראן כביטוי ל"מזימה" מערבית שנועדה להחליש את "חזית ההתנגדות" באזור.

◀ על רקע המשך התבססות איראן במרחב אלבוכמאל שבגבול סוריה-עיראק דיווחו מקורות תקשורת ערביים על שורת תקיפות שבוצעו לאחרונה נגד יעדים של איראן ומיליציות פרו-איראניות באזור. בתוך כך, חשף דו"ח של חברת ImageSat, כי איראן בונה מנהרה לאחסון טילים ורקטות בבסיס אמאם עלי שבסמוך לאלבוכמאל.

◀ המתרחש בין איראן לישראל בסוריה: אתר חדשות לבנוני דיווח על הערכות חריגה של חזבאללה וכוח קדס של משמרות המהפכה בסמוך לעיירה רנכוס שבאזור אלקלמון מצפונית לדמשק לקראת פיגוע נקמה אפשרי על תקיפות צה"ל בסוריה.

◀ בכיר כלכלי איראני הלין על כך שהיקף המסחר בין איראן לסוריה אינו משביע רצון חרף היחסים המדיניים הטובים בין טהראן לדמשק. דברי הבכיר משקפים ביקורת גוברת באיראן לנוכח עיכובים נמשכים במימוש הסכמים לשיתוף פעולה כלכלי, שנחתמו בשנתיים האחרונות בין שתי המדינות.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ תקיפות נגד התבססות איראן במרחב אלבוכמאל שבגבול סוריה-עיראק: רשת אלערביה דיווחה (4 בדצמבר 2019), כי מחסן נשק של משמרות המהפכה האיראניים, הממוקם בשדה התעופה חמדאן ליד אלבוכמאל שבמזרח סוריה, הותקף בערב ה-4 בדצמבר 2019 על-ידי מטוסים לא מזוהים. בדיווח לא נמסר על נפגעים או נזקים בתקיפה. לדיווח לא התקבל אישור מכל מקור אחר. ב-8 בדצמבר 2019 דיווח מרכז המעקב הסורי לזכויות אדם, כי בלילה שבין 7 ל-8 בדצמבר 2019 תקפו מטוסים לא מזוהים מוצבים של כוחות איראנים ושל מיליציות פרו-איראניות באזור אלבוכמאל. בדיווח נמסר, כי לפחות חמישה לוחמים בשורות המיליציות נהרגו בתקיפות.

◀ יוזכר, כי ב-18 בנובמבר 2019 פרסמה רשת הטלוויזיה האמריקאית פוקס ניוז תיעוד לווייני של חברת אימאג' סאט הישראלית לפיו איראן בונה מחדש את הבסיס הצבאי אמאם עלי בסמוך לאלבוכמאל שבגבול סוריה-

עיראק, שנפגע לפני כחודשיים בתקיפה שיוחסה לישראל. הבסיס הצבאי מיועד לאחסון תחמושת וכוחות של המיליציות הפרו-איראניות הפועלות במרחב זה. במקביל חשף בשבוע שעבר דו"ח של חברת ImageSat, כי איראן בונה מנהרה לאחסון טילים ורקטות בבסיס אמאם עלי. אורכה של המנהרה כ-120 מטרים, רוחבה כ-4.5 מטרים ועומקה כ-4 מטרים. לפי מידע זה, הוצבו בחלקו הצפון-מערבי של הבסיס עשרה מחסנים וכן מבנים לאחסון טילים.

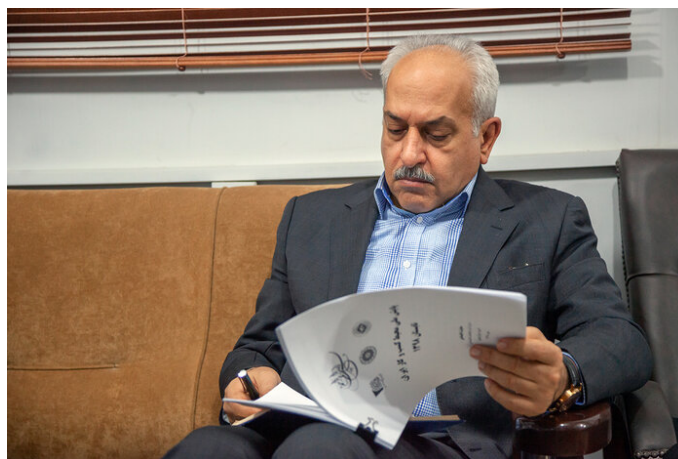
(10 בדצמבר 2019, ImageSat)

◀ האתר הלבנוני אלמדן (al-modon) דיווח (7 בדצמבר 2019), על הערכות חריגה של חזבאללה וכוח קדס של משמרות המהפכה לקראת פיגוע נקמה אפשרי על תקיפות צה"ל בסוריה. על-פי הדיווח, העביר חזבאללה לוחמים, ציוד, אמצעי לחימה ונשק נגד מטוסים מדרום סוריה לאזור העיירה רנכוס שבמרחב אלקלמון צפונית לדמשק. במקביל לתגבור זה, הגיעו לאזור מפקדים של כוח קדס ולוחמים של כוח בדר העיראקי הפועל בחסות משמרות המהפכה. עוד נמסר בדיווח על הקמת חדרי מבצעים, רשת מנהרות ועמדות מודיעין באזור. כמו כן דיווח האתר מפי מקורותיו, כי לאחר תקיפת צה"ל האחרונה נגד יעדים איראנים (20 בנובמבר 2019), נחתו שלושה מטוסים איראנים בשדה התעופה הסורי T4 שליד חמץ והעבירו טילים מדויקים, אמצעי לחימה וציוד לוגיסטי עבור חזבאללה באזור אלקלמון, קוניטרה ודרעא.

◀ אתרי חדשות איראנים דיווחו מפי רשת אלמיאדין הלבנונית המזוהה עם חזבאללה על חילוקי דעות גוברים בין רוסיה לאיראן בנוגע לסוריה. על-פי הדיווח, המבוסס על מקורות רוסיים, מוסקבה אינה רואה בעין יפה את המגעים המדיניים המתנהלים בין נשיא סוריה, בשאר אסד, לאיראן סביב גיבוש חוקה חדשה למדינה, והיא האיצה בתגובה לכך את מגיעה עם מדינות המפרץ הערביות, ובראשן ערב הסעודית, כדי לקדם הסדר מדיני בסוריה ולעודד את השתתפותן בשיקומה הכלכלי. עוד נמסר בדיווח, כי מוסקבה זועמת על מאמציו החוזרים ונשנים של הנשיא אסד להתקרב לאיראן בניסיון לאזן את הלחצים המופעלים עליו מצד רוסיה ודורשת מהמשטר הסורי להתנגד להשפעתה הכלכלית, החברתית והפוליטית של איראן בסוריה. כמו כן, מתנגדת רוסיה לכוונות איראן להקים בסיסים צבאיים קבועים בסוריה (אנתח'אב, 7 בדצמבר 2019).

◀ יו"ר הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה, כיואן כאשפי (Kivan Kashafi), אמר בריאיון לכתבה, שהתפרסמה על-ידי סוכנות הידיעות האיראנית YJC.IR (5 בדצמבר 2019), כי בששת החודשים הראשונים

של השנה האיראנית הנוכחית (מרץ-ספטמבר 2019) הגיע היקף היצוא האיראני לסוריה ל-75 מיליון דולרים. הוא ציין, כי היקף הקשרים הכלכליים בין שתי המדינות עדיין אינו משביע רצון חרף היחסים המדיניים הטובים בין טהראן ודמשק ועל אף ההסכמים, שנחתמו ביניהן לחיזוק שיתוף הפעולה הכלכלי. חבר לשכת המסחר של טהראן, רזא פדידאר (Reza Padidar), אמר, אף הוא, כי היקף חילופי הסחורות בין שתי המדינות נותר מוגבל מאוד. הפרשן הכלכלי אברהים רזאקי (Ebrahim Razzaqi), הצביע בריאיון לכתבה על מספר סיבות המעכבות את הרחבת שיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות, ובהן: מחסור בהון ובמטבע חוץ באיראן וקשיים בנקאיים המעכבים השקעות איראניות בסוריה.

**כיואן כאשפי, יו"ר הועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה
(אירן"א, 4 בדצמבר 2019)**

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ כלי תקשורת ערביים דיווחו, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, הגיע ב-29 בנובמבר 2019 לביקור בבגדאד בעקבות התפטרותו של ראש ממשלת עיראק, עאדל עבד אלמהדי. עפ"י דיווח זה, הגיע סלימאני לעיראק בלוויית כ-500 אנשי משמרות המהפכה ונפגש עם מנהיגי המיליציות השיעיות העיראקיות (אלחדת'; אלערביה, 1 בדצמבר 2019). יוזכר, כי גם בסוף חודש אוקטובר ביקר סלימאני בעיראק במסגרת המאמצים האיראנים לפתור את המשבר בעיראק ולאפשר את הישארות ראש הממשלה עבד אלמהדי בתפקידו.

◀ על רקע המשך המהומות בעיראק, הודיע הארגון האיראני לעלייה לרגל על השעיית עלייתם לרגל של אזרחים איראנים למקומות הקדושים לשיעים בעיראק. בהודעת הארגון נאמר, כי העלייה לרגל הופסקה עד להודעה חדשה כדי לשמור על ביטחונם של עולי הרגל האיראנים וכי טרם נקבע מועד לחידושה (YJC.IR, 8 בדצמבר 2019). ב-3 בדצמבר 2019 הוצתה הקונסוליה האיראנית בנג'ף על-ידי מפגינים בפעם השלישית בתוך שישה ימים.

**עולי רגל איראנים בעיראק במסגרת טקסי אלארבעין
(פארס, 12 באוקטובר 2019).**

◀ בתוך כך, גובר החשש באיראן מפני השפעת המשך המהומות בעיראק על הסחר בין שתי המדינות, בין היתר בשל קריאות מצד אזרחים עיראקים להחרמת מוצרים איראנים. חבר לשכת המסחר האיראנית, עלי שריעתי (Ali Shariati), פרסם ציוץ בחשבון הטוויטר שלו (8 בדצמבר 2019) בו תיאר את חוויותיו בטיסתו האחרונה מאיראן לעיראק בשבוע שעבר. הוא ציין, כי היה האיראני היחיד כמעט במטוס וכי כאשר נחת בשדה התעופה בבגדאד, חש בעוינות מצד הסובבים אותו, שהבחינו בדרכון האיראני שלו. לדבריו, שותפו הציע לו שלא ידבר בפרסית.

◀ ב-10 בדצמבר 2019 דיווחו אמצעי תקשורת איראנים, כי עיראק הודיעה על הפסקת ייבוא 17 מוצרים חקלאיים מאיראן. על-פי הודעת משרד החקלאות האיראני, אסרה עיראק על ייבוא גידולים חקלאיים שונים, בהם עגבניות, מלפפונים, תפוחי אדמה, חצילים, גזר, בצל, שום, חסה, דלעת, תירס, תמרים, אבטיחים, מלונים, רימונים וכרוב, מאחר שהיא מצליחה לגדל אותם באופן עצמאי בכמות הנדרשת (עצרי-איראן, 10 בדצמבר 2019). לעומת זאת, הודיע שר האנרגיה האיראני, רזא ארדכאניאן (Reza Ardakanian), כי איראן תאריך את החוזה ליצוא חשמל לעיראק. הוא ציין, כי איראן חתמה על הסכם לשיתוף פעולה בן שלוש שנים עם עיראק כדי לסייע לתעשיית החשמל שלה בתחומים שונים וכי על-פי הסכם זה, איראן תמשיך לייצא חשמל לעיראק כל עוד עיראק זקוקה לכך (פארס, 9 בדצמבר 2019).

◀ לנוכח המחאה הנמשכת בעיראק, ממשיכים בכירים איראנים להאשים את המערב, ובמיוחד את ארה"ב וישראל, בליבוי המהומות במטרה להחליש את "חזית ההתנגדות" ולערער את הביטחון והיציבות באזור. מפקד כוחות ביטחון הפנים של איראן, חסין אשתרי (Hossein Ashtari), אמר בכנס מפקדים, כי המתקפה על "ציר ההתנגדות" וניצולן לרעה של דרישות האזרחים בעיראק, בלבנון ובאיראן משקפים מזימה מתוכננת מצד המערב ובהובלה אמריקאית, ישראלית וערבית (תסנים, 9 בדצמבר). מחמד כות'רי (Mohammad Kowsari), מפקד בכיר במשמרות המהפכה, אמר בריאיון עיתונאי, כי האויבים מנצלים את ההפגנות בעיראק כדי להתנקש בחייהם של בכירים צבאיים ב"חזית ההתנגדות" (דפאע פרס, 9 בדצמבר 2019).

◀ עיתון הניו יורק טיימס דיווח (5 בדצמבר 2019) מפי מקורות מודיעיניים וצבאיים אמריקאים, כי איראן מנצלת את המהומות בעיראק כדי להסתיר בה ארסנל של טילים קצרי טווח. על-פי דיווח זה, טהראן מסתייעת

במיליציות השיעיות הפרו-איראניות לצורך החבאת הטילים והעברתם ממקום למקום. לטענת הגורמים האמריקאים, הטילים מהווים איום על בעלות בריתה של ארה"ב באזור, בהן ישראל וערב הסעודית, וכן יכולים לסכן כוחות אמריקאים המוצבים באזור. במקביל דיווחה רשת אלחורה האמריקאית (5 בדצמבר 2019), כי איראן מעבירה טילים בליסטיים למערב עיראק דרך מעבר גבול באזור דיאלה. מקור ביטחוני עיראקי אמר לרשת, כי כוחות של המיליציות השיעיות העיראקיות מתחזים למשטרת הגבולות הכפופה למשרד הפנים העיראקי ומעבירים את הטילים באמצעות מכוניות למחסני נשק של המיליציות הפרו-איראניות.

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ העיתון הפלסטיני אלקדס דיווח (9 בדצמבר 2019) מפי מקורות המקורבים להנהגת הלשכה המדינית של הג'האד האסלאמי הפלסטיני, כי בכוונת מנהיגי הארגון בעזה לקיים סבב ביקורים באיראן, בסוריה ובלבנון. על-פי דיווח זה, ארבעה בכירים בזרוע הצבאית של הארגון (סראיא אלקדס) קיבלו אישור ממצרים לעזוב את קהיר לכיוון סוריה ומשם לאיראן.

◀ מקורות בכירים בחמאס, לעומת זאת, מסרו, כי יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, שהגיע ב-8 בדצמבר 2019 לתורכיה ממצרים במסגרת סבב ביקורים בחו"ל הכולל גם את רוסיה, מלזיה וקטר, לא יבקר באיראן (אלח'ליג' און ליין, 7 בדצמבר 2019).